

zela, bere gela propioa izango duela. Oteizak, bera bizi delarik behintzat, zaila izango du antzerakorik, kontuan izanik azkenaldian, eta berriro ere «azkenengoz» hitz eginaz esan eta idatzi dituenak ikusi ondoren.

Beste proiektuek, batez ere, aurrekontuen aldetik Guggenheimekin gatazkan agertzen direnak, Kurasaalekoa adibidez, hor egongo dira hausnar egiten udal-hauteskundeak pasatu arte. Ez da girorik erabaki azkarretarako. Kultur azpiegituren aurrekontu berezia aztertu eta onartu behar du berriz Jaurlaritzak. Eta hori ez da legegintzaldi honen lehen urtean erraz egingo.□

KOINTZIDENTZIA ZITALAK

Blanka Nafarroakoari, Lasa eta Zabalarari legetxe, ADNren proba egingo diote. Antonio Muñoz Molina idazle jaendarrak Loiolako kaserna eta Peláez brigada inmortalizatu dituen «Ar dor Guerrero» nobela autobiografikoa promozionatzeko koartel-aurreko zubian atera zuen argazkia. Egun gutxitara zubitik bertatik azken bidaia egin zuen beste brigada batek.□

LITERATURA

XABIER MENDIGUREN

BIRMINGHAM

Birmingham Ingalaterrako hiri industrial baten izena da, oso oker ez banago, eta oraintsu sortu den euskal argitaletxe batena ere bai; oso dotore eta kosmopolita ematen duen izen hori Donostiako kale batena ere bada, eta hortixe hartuko zuten seguru aski, bertan bizi omen da-eta argitaletxe horren bultzatzaile nagusietakoa.

Asmo berri batekin irten da plazara argitaletxe berria: administrazioak antolatzen dituen literatur lehiaketetako idazlan sarituak publikatzea. Oso ideia ona, benetan, gure txaloa merezi duena, arrazoi osoa baitute beren argudioetan: administrazioari esku artera liburu bat datorkionean ez daki nola argitaratu, ez dio moldaketa itxurosoa ematen, ez ditu salmenta-sareak ezagutzen eta inprentetan ere nola-halako porruak sartzen dizkiete maiz: lan kaxkarrak eta garesti kobratuak, batzuetan. Lehentasuna gizarte zibilari eman behar baldin bazaio eta administrazioaren elefantosi-gaitzari aurre egin behar badiegu, bidezkoa eta logikoa da horrelako lan bereziak profesionalei uztea. Birminghamekoek egiten badute, oso ondo.

Espezializazioaren bidea jorratuko dute gainera argitaletxe berrikoek, ez baitute administrazioaren idazlan sarituak publikatu beste lanik hartuko, ohizko editorialak ez bezala. Argitaletxe komertzialek —Birminghameoen hitzetan— dirua irabazi nahi dute, eta haiek ordea ez. Polita kontua! Haiek administrazioaren enkargua hartu, bitartekari-lana egin, komisioren bat edo lanaren ordaina-edo kobratu, liburuak administrazioari eman gero, inongo arriskurik hartu gabe, eta artearen maitasun hutsez ari dira. Eta inprentako gastuak, fotokonposiziokoak, fotomekanikakoak eta abar luzea —utz ditza-gun langile gaixoon soldatak alde batera oraingoz—, bere poltsikotik ordaintzen dituen argitaletxe komertziala diruzale zeke-na omen da, inbertitutako diru hori —etekinena batekin, ahal bada— berreskuratu nahi duelako. Ederki.□

AFRIKAKO KONTUAK

Dena dela, etorkizun ona opa diet ideiarene sortzaileei, idazlearentzat gauza tristea baita, sari bat irabazi ondoren (bide batez esanda: euskal idazleari egile-eskubideek errenta txikia ematen diote, eta idazlanari zuku pixka bat ateratzekotan normalean sarietara jotzea) liburudendetan lekurik izango ez duen liburu txarto editatu bat plazaratzea. Nolanahi ere, Birminghamekoek ez dute Amerikarik deskubritu. Badira urte batzuk, argitaletxe komertzial diruzaleok zenbait sariketa-antolatzaiz-

le rekin akordioak egiten ditugula, obra sarituak txukun argitaratzeko. Merkeago antolatzailearentzat, gustagarriago idazlearentzat, eta original bat lortzeko modua editorearentzat. Hala egin ohi du —besteak beste— Xalbador sariak *Pamiela*-rekin, Zarauzko Lizardik *Ere in*-ekin, Tolosako Labaienek *Alberdania*-rekin eta Beasaingo Igartzak *Elkar*-ekin.

Azken biotako obra saritu berriak aipatuko ditut, urte-hasierako lehor aldian berauek izan baitira Durangokoaz geroztik zerbaiten bila dabilen liburuzaleari poxa ekarri dioten baka-rrenetakoak.

Patxi Zubizarretaren *Eztia eta ozpina* izan da gazteentzako Antonio Maria Labaien sariaren irabazlea. Zubizarreta gazteak dexenteko obra bildu du dagoeneko: haur eta gazteentzako liburuen artean hamarren bat liburu, eta neure iritzia eman beharko banu, hauxe da denetan politena. Saiatuaren poderioz gero eta lan biribilagoa egiten duten idazleen adibidetzat ipin genezake ordiziarra. Nobelatxo honek Marokkotik ospa egin eta Europa aldera bizimodu hobe baten bila datorren gazte baten abenturak kontatzen dizkigu, lirismoa eta errealismoa egoki nahasten diren hari-matazan. Nahasian doaz gazi-gozoek ere, izenburuak adierazten duen legez, baina irakurlearentzat gehiago du gozotik, dudarik gabe.

Jon Arretxe basauriarrak irabazi du Abentura eta Misteriozko I. Igartza nobela-lehiaketa, *Tubabu* izeneko lanarekin. Estu-estu harturik ez dakit *Tubabu* hau eleberrizat har ote litekeen, egiazko bidaia bateko egunkaria baita berez. Hala ere, kontagaiaren intrigak, batetik, eta kontatzailearen trebeziak, bestetik, fikziozko obra baten bizitasuna ematen diote idazlanari, eta halako irrika eta gogoz irensten du gero irakurleak. Afrikan zehar bizikleta gainean egindako bidaldia kontatzen digu egileak, Algeriako basamortua goitik behera zeharkatuz aurrera —arteana ez zegoen gaurko gerra zibila, tentsioa sumatzen den arren—, eta Sahara igarota Afrika beltzeko Malin hurrena. Arretxeren bigarren lana da hau (bizkaierazko beste liburu bat zuen aurretik: *Hakuna Matata*) eta espero dezagun azkena ez izatea, horrelako kontatzaile petoen beharra baitugu gure letra aspergarri samarretan. □

SANTI AIZARNA: 9/25

Santi Aizarna ez da beharbada oso ezaguna Gipuzkoatik kanpoko irakurleentzat, horregatik emango dituzten zerbait datu: hirurogeita hamarretik hirurogeitik baino hurbilago egongo da eta bere bizar zuri handiekin «barojano» esan ohi zaion pertsonai klase horretakoa dela esan liteke. Kazetaria izan da, zinema eta literatura-kritikoa, eta idazlea ere bai. Bere lana batak bat erdaraz egin du; zertxobait euskaraz ere bai, baina ez dut uste haserretuko zaidanik erdaraz hobea dela esaten badut. Diglosia ez da atzo goizeko kontua. Hau dena zer dela-eta kontatzen dudan jakin nahiko du baten batek. Oraintxe erantzungo dut.

Etxean jaso dut berrikitan Donostiako Udal Liburutegiak idazle jakinen gainean atera ohi dituen irakurketa-gida horietako bat, Santi Aizarnari eskainia. Eta hara deigarria egin zaidan datua: bederatzi liburu eman ditu argitara, horietakoren bat euskaraz, baina beste hogeita bost ditu, erdarazkoak, idatzi bai baina inoiz inprentarik ezagutu ez dutenak. Santi bera ere halakoxea da eta seguru ez duela ahalegin berezirik egin, baina, halaz guztiz, tristea izan behar du idazlearentzat horrenbeste liburu karpeta edo disketetan edukitzea. Horren aldean, zorionekoak gara gu, idatzi ahala argitaratzeko zailtasun berezirik izaten ez dugun euskal idazleak. □

EGIN BIBLIOTEKA

Orriok publikatzerako ez dakit kanpaina bukatua izango duten, idaztean behintzat hasi berria da: Egin egunkariak, egun jakin batzuetan, bere berripaperarekin batean liburuak saltzen ditu, merke-merke eta ederki atonduak. Horrelako ekinaldiak estrategia komertzialaren barrukoak izaten dira beti, baina azpimarratzekoa iruditu zait, eta pozgarria, bertako futbol-taldeen historia, edo azken Miss Europa guztien koloretako argazkiak oparitu orde, zer eta liburuak banatzea. Txukun editatuak gainera, nahiz eta orain ez irakurri apalean jaritzeko dotore ematen dutenak (ohitura horrek ere ez du ezer txar

r retik, nahiz eta sarritan kritikatu izan; azken finean, eroslea ez bada, handik pasatzen den edonor izan daiteke liburu horien irakurlea).

Egin duten liburu-aukeraz gauza ugari esan liteke. Beste era askotara ere egin zitekeen, baina egin duten moduak ere bada bere interesa: historia osoko baina batik bat azken mendeko Euskal Herriko idazle garrantzitsuenetakoen lan laburrak hartu dituzte, euskaraz, gaztelaniaz eta batzuetan bietan. Akatsak ikusi nahi izanez gero ere erraz egin liteke zerrenda bat: euskal idazleen aurkezpenak erdaldun batek egin eta gero itzuliak izatea, sarrera horiek erreferentziaz-eta guztiz hispaniko bihurtuz (gure egunkari abertzale honen bekatu zaharra, gehiago harrotzea merezi ez duena); edizioen nondik norakoak-eta batere ez argitzea, ezta aipatzea ere; atera berri den Kirikiñoren *Abarrak*—hitzaurrean behin eta berriz Kirikilo deitzen zaiona— euskara batuz ematea, ez jatorrizko bizkaieraz, inon esan gabe hori bertsio bat denik, eta abar.

Dena dela, txapuza batzuk eginda ere, batezbesteko balorazioan gehiago ditu alderdi onak txarrak baino, zenbait euskal libururen zabalkunde handia ekarriko baitu. Irakurtzea, noski, bestelako kontua da, egunkariko arduradunen irispidetik kanpo gelditzen dena.□

EUSKALTZAINBURUAREN LEHEN EUSKAL LIBURUA

Ez naiz Leizarragaren balizko bibliaren erosketaz ariko, ez. Jean Haritschelhar (edo Haritxelhar Egunkariaren arauetan, Haritxelar Elhuyarren entziklopedian) gure hizkuntz akademiako lehendakari jaunak, nik dakidala, ez du orain arte euskarazko libururik argitaratu. Euskaraz ezer idazten ote duen galdetzen entzun diot bati baino gehiagori. Orai dute forogatu engainatu zirela: izan ere, urteak eta urteak dira Haritschelharrek (bere ortografia har dezadan oraingoz) hizkirimiri eta iruzkin laburrak idazten dituela *astero-astero Herria* kazetan, Gehexan Pontto ezizenpean. Ezizen horrexetatik atera du, hain zuzen ere, liburuaren izenburua: *Ponttokeriak*. Batean kultu-

ra, bestean politika, hurrengoan gizarte-gai bat, denetik jorratzen du Ponttok bere idazkitxoetan, dela Hego dela Ipar Euskal Herrikoa, berdin Frantzia zein mundu zabalekoa, beti ere zorrotzasunez baina batez ere umore lasai eta jendetasun giza-bidezkoaz, egilearen ezaugarri ere badiren bereizgarriak.

Liburua ez da euskara batuaz idatzia, baizik eta *Herria*-n erabiltzen den lapurtar-nafarra horretan. Edonola izanik ere, interresgarri eta jakingarria da bere idazkera, eta ezin bestela izan, Euskaltzaindiko buru ere badenez gero.

Sarako Bazko asteleheneko azoka eta apirilaren 23ko liburu-eguna atarian ditut hau idaztean, eta badira hainbat liburu argitaratzeko zorian. Dena dela, gaurko tokiak jan ditut eta hurrengorako utzi behar.□

UNIBERTSITATEA

LONTXO OIHARTZABAL

EUSKARAZ IKASI NAHI ETA EZIN

Gero eta ikasle gehiago inguratzen da Euskal Herriko Unibertsitatara ikasketak euskaraz egiteko asmo, gogo eta erabakia-rekin. Azken urteotan azpimarragarria izan da ikasle gazteen hautaketan nabarmendu den joera. Oraintsu artean 20-25 ikaslez osatutako taldeekin lanean jardun garenak geure irakaspideak aldatu beharrean aurkituko gara hiruzpalau urteren mugan: ehun eta hogeita bost ikasletik gorako taldeei irakatsi beharrean aurkitu dira zenbait fakultate eta unibertsitate-eskolatan karreratako lehen mailetakako irakasleak 1994/95 ikasturte honen hasieratik.

Joera horrek horrela izan behar zuela ederkitxo adierazten zuen derrigorrezko irakaskuntzen eremuko eskolatan gertatzen ari zenak eta gertatzen ari denak: gero eta ugariagoak di-